

נשיאת בתי משפט השלום במחוז מרכז אל"ם (במיל") עינת רון – ראיון מצולם

עורכות הריאיון: רס"ן שחף חיטמן-אפיני (הממונה על התביעה בפיקוד הצפון), סגן זהר שרגל (תובעת בפרקליטות מרכז), סגן אלינה איולו (תובעת בפרקליטות חיל האוויר)

ביום 10 בפברואר 2022 נערך ראיון מצולם עם כבוד נשיאת בתי משפט השלום במחוז מרכז, אל"ם (מיל") עינת רון. להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.

רקע אישי ומסלול שירותה הצבאי של כב' הנשיאה רון

הנשיאה רון גדלה והתחנכה בנתניה. כבר מגיל צעיר ידעה שתלמד משפטים, שכן נהגה תמיד לדבר עבור אחרים ולתקן עוולות. מסלול העתודה קסם לה והיא נרשמה ללימודי משפטים באוניברסיטה העברית, שם הייתה האישה העתודאית היחידה במחזור שלה. בשנה הרביעית ללימודיה, התמחתה אצל המשנה לפרקליט המדינה דאז, עו"ד יונה בלטמן.

הנשיאה רון מספרת כי בשנת 1981, בתום ההתמחות, גויסה לצבא. בהיעדר קיומו של קורס קמ"שים, הגיעה לריאיון שיבוץ אצל הפצ"ר דאז, תא"ל במיל" דב שפי, וסגן הפצ"ר דאז, אל"ם במיל", אריה נתיב. כשנשאלה לאיזה תפקיד היא רוצה להגיע, ביקשה לצבור ניסיון בליטיגציה. לדבריה, חשבה שניסיון כזה ישרת אותה בצורה הטובה ביותר לקראת האזרחות, בתום שירות החובה שלה. הנשיאה שובצה כתובעת בפרקליטות דרום ומפח"ש (לימים - מז"י) במחנה קסטינה.

לאחר כשנתיים וחצי, עם תום שירות החובה, הוצע לה להיות עוזרת לתובע הצבאי הראשי, והיא הסכימה ועברה לתביעה הצבאית הראשית. במקביל, נתבקשה לשמש כתובעת בבית המשפט הצבאי בלוד - שם הועמדו לדין נאשמים שעברו עבירות לפי תקנות ההגנה בתחומי מדינת ישראל. הנשיאה רון נזכרת בהתנגדות שהייתה אז למינויה לתובעת צבאית בבית המשפט הצבאי. עד אותה העת, לא כיהנה אישה בתפקיד תובעת צבאית בעבירות ביטחוניות. לאור התקשותו של מ"מ התצ"ר דאז, אלוף (במיל") מנחם פינקלשטיין, פנו גורמים ביחידה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה לאישור מינויה של הנשיאה רון לתפקיד, והאישור התקבל.

אחת הסיבות להתנגדויות הללו הייתה השאלה כיצד הנאשמים יקבלו את העובדה שאישה משמשת כתובעת בעניינם. לדברי הנשיאה, כבר אז טענה זו לא הייתה מאוד משכנעת, שכן היו סנגוריות מפורסמות (כמו פליציה לנגר ולאח צמל), שייצגו נאשמים רבים בבית המשפט הצבאי בלוד. הנשיאה רון מספרת שההתנגדות רק חיזקה את המוטיבציה שלה לקבל את התפקיד, וכשמונתה לבסוף להיות האישה הראשונה שמונתה כתובעת בבית המשפט הצבאי בלוד, הדבר הסב לה גאווה רבה. כך, למעשה, סללה את הדרך לנשים רבות אחריה לשמש בתפקידים שנחשבו אז "גבריים".

כשסיימה את תפקידה בתביעה בלוד, מונתה לסגנית התובע הצבאי הראשי, תפקיד בו שירתה במשך שש שנים, במהלכן גם קיבלה דרגת רב-סרן. כסגנית התצ"ר הייתה אחראית על התחום

הביטחוני ותחום התעבורה, ואת חוויותיה בתפקיד היא מתארת כמרתקות. מאז, מספרת הנשיאה, חתמה בכל פעם על הארכת שירותה בשנתיים נוספות, כשלבסוף הצטברו לשירות בן עשרים וארבע שנים בצה"ל. בסיום התפקיד כסגנית תצ"ר מונתה לפרקליטת דרום ומפח"ש, דבר שהיווה עבורה "סגירת מעגל", לאור תפקידה הראשון ביחידה כתובעת באותו המקום.

בהמשך שירותה הצבאי, מונתה לשופטת ביחידת בתי הדין הצבאיים, תפקיד בו שירתה במשך כשלוש שנים. בסיומן של שנים אלו שבה לפרקליטות הצבאית לתפקיד התובעת הצבאית הראשית. תפקיד זה, שהיה גם תפקידה האחרון של הנשיאה בצה"ל, כונה על ידה "פסגת התפקידים", והיא שירתה בו כשמונה שנים. הנשיאה רון מסכמת את תפקידיה הרבים בפרקליטות כמגוונים, חווייתיים ומרתקים, ומספרת שהפרקליטות הצבאית הייתה ועודנה בית ומשפחה עבורה.

פרשות מרכזיות בהן עסקה כב' הנשיאה רון בשירותה בפרקליטות הצבאית

הנשיאה רון הסבירה שבפרקליטות הצבאית יש זמן ופניות להעמיק בטענות משפטיות. זו אחת הסיבות לכך שלאורך כל שנותיה, היחידה סיפקה תקדימים והלכות חשובות ותרומתה למשפט הישראלי עצומה. הפרקליטות הצבאית עוסקת במהות של העשייה המשפטית, והיא מספקת הזדמנות עצומה לקצינה להתעצב מבחינה מקצועית ואישית. בתוך כך, סיפרה על מספר תיקים משמעותיים שניהלה, כבר בתפקידה הראשון כתובעת מתחילה בקסטינה ועד לתיקים בהם שימשה כשופטת במחוזות מטכ"ל, עורף וחיל הים.

הרצח בבסיס צאלים

בסמוך להגעתה לתפקידה הראשון, כתובעת בפרקליטות דרום, התנהל בחוליה תיק רצח. באותו המקרה, חייל בבסיס צאלים, ירה בנשק חם במסדרון היחידה והביא למותו של חייל אחד ולפציעתם של מספר חיילים נוספים. התובע הפיקודי שטיפל בתיק הציע לרון, תובעת בשנתה הראשונה, להתלוות אליו בטיפול בתיק. מעבר לתרומה להתפתחות המקצועית שלה, הטיפול בתיק מורכב זה תרם להבנתה את ההוויה הצבאית. לצד למידת המסגרת המשפטית של תיק רצח היא התוודעה למצוקותיהם של חיילים ולהיבטים הנפשיים של השירות הצבאי.

צח"ם צהלה

פרשיה בה הובילה את הטיפול כסגנית תצ"ר, במסגרתה היו מעורבים גורמים רבים (חיילים ואזרחים כאחד) שנהגו לעזור למלש"בים ולמילואימניקים לקבל פטור משירות, שלא כדון. במסגרת הצח"ם (צוות חקירה מיוחד) נחקרו כ-700 מעורבים: קצינים בסדיר, קצינים במילואים, פסיכיאטרים, רופאים ורבים אחרים, שהועמדו לדין הן בבתי הדין הצבאיים והן בבתי המשפט האזרחיים. המעורב הראשי היה רס"ן מתל השומר שהועמד לדין בבית הדין הצבאי והושתו עליו 8 שנות מאסר. הנשיאה רון נזכרת שנהגה להאזין במשך שעות רבות להאזנות הסתר שהוקלטו במסגרת החקירה, באמצעות הווקמן שלה, ושבעקבות כך, סיפרה בהלצה, נהגו לחשוב שהיא מאזינה למוזיקה במקום לעבוד.

שיפוט בתיקים מורכבים

בגיל 34 מונתה אל"ם במיל"ר רון לשופטת במחוזות מטכ"ל, עורף וחיל הים. תפקיד זה הקנה לה פרספקטיבה שונה – לדבריה, "דברים שרואים מכאן לא רואים משם". לאחר שירות ארוך בתביעה הצבאית, נדרשה כשופטת לבחון תיקים וסוגיות משפטיות באופן שונה בתכלית. הכלים שרכשה בתפקידה כשופטת צבאית תרמו לה רבות כשמונתה לאחר מכן לתפקיד התצ"רית.

אחד התיקים הזכורים לה במיוחד מתפקידה כשופטת היה מקרה בו חיילים בספינת דבור התעללו בחייל אחר. טענת ההגנה המרכזית הייתה שמדובר בתרבות "זבור" יחידתית. במסגרת הדיונים בתיק העידו גורמים בכירים רבים, ולבסוף נקבע כי מדובר בהתעללות, והחיילים המתעללים הורשעו. תיק חשוב זה, מספרת הנשיאה רון, היתווה את הדרך לתיקים רבים שהתנהלו בשנים מאוחרות יותר ועסקו בסוגיית ההיבט הפלילי של מסורות ותרבויות ביחידה.

הלכות מתקופת שירותה כתצ"רית

התקופה הארוכה בה שימשה כתובעת צבאית ראשית הייתה תקופה סוערת מבחינה משפטית. בתור תובעת צבאית ראשית, אחד התיקים המרכזיים שניהלה היה עניינו של אנטון קלצקי (ע/217/00 התובע הצבאי הראשי נ' טור' אנטון קלצקי (2001)). התיק עסק אמנם בעבירת סירוב להיבדק לגילוי סמים מסוכנים בשתן בלבד, אך השאלות המשפטיות שעלו ממנו היו מהותיות. בבית הדין הצבאי לערעורים הוא נידון בפני הרכב של חמישה שופטים, כשאת התביעה הצבאית ייצגה הנשיאה רון, ואת ההגנה ייצג הסנגור הצבאי הראשי דאז, אל"ם (דאז) אביחי מנדלבלט. הנשיאה מציינת את התיק הזה כדוגמה ליכולת של הפרקליטות הצבאית להעמיק בניתוח סוגיות משפטיות. קלצקי, נזכרת הנשיאה בחיור, נכנס לדיון ו"כמעט התעלף" – הוא לא הבין מדוע משתתפים בדיון שלו כל כך הרבה בכירים כשהוא בסך הכול סירב למסור דגימת שתן.

הווי היחידה ותמורות בפרקליטות הצבאית מאז ועד היום

עת החלה תפקידה כסגנית התצ"ר, מנתה התביעה הצבאית הראשית מנתה ארבעה קצינים בלבד: התצ"ר, סגנו ושני עוזרים צעירים. החוליה ירדה בבניין מפצ"ר הישן, בשרונה, בקומה השלישית, ובצדו השני של אותו מסדרון ממש, ישב הסצ"ר. היום, כמובן, המצב לא כך.

הנשיאה רון מספרת, כי שני מפקדים משמעותיים שליוו אותה לאורך הקריירה שלה ביחידה הם אלוף (במיל") מנחם פינקלשטיין ותא"ל (במיל") אורי שהם. שניהם היו מפקדיה לסירוגין לאורך השנים, ועל אף שהם שונים מאוד זה מזה, שניהם תרמו לה, כל אחד בדרכו שלו והיא רואה בהם מורי הדרך שלה מבחינה מקצועית, ערכית ואישית.

אחת הדוגמאות הבולטות לתמורות בפרקליטות הצבאית, מאז שהחלה הנשיאה רון את שירותה ביחידה ועד היום, היא קיצור התקופה הראשונית למעצר חייל, טרם בפני שופט. בעוד שבתחילת שירותה ביחידה, תקופת המעצר הראשוני הייתה בת 35 ימים, זו קוצרה בהמשך לשמונה ימים,

ומאוחר יותר ל-96 שעות. בסוף שנות ה-90, עת שירתה כתובעת הצבאית הראשית, נידונה הסוגיה בבג"ץ צמח (בג"ץ 6055/95 צמח נ' שר הביטחון (1999)) שהוביל לתיקון חוק השיפוט הצבאי, כך שתקופת המעצר הראשוני של חיילים תשווה לזו החלה בעניינם של אזרחים (48 שעות). הדבר הוביל למעשה להקמתה של פרקליטות עריקים, לנוכח הצורך להתייעל ולטפל בעצורים בקצב מהיר יותר. הדברים רלוונטיים אף כיום, נוכח קיצור תקופת המעצר הראשוני ל-24 שעות ביחס לעניינם של נעדרים מהשירות, כפי שזו מוחלת כיום בקריה המשפטית המאוחדת (בעקבות בג"ץ 4319/17 אפרים בצלאל נ' הפצ"ר; ביחס לעצורים בתיקי מצ"ח תקופת המעצר הראשוני קוצרה ל-24 שעות כבר משנת 2015).

מסר לקציני הפרקליטות הצבאית בהווה

הנשיאה רון מספרת שהשירות בפרקליטות הצבאית מלווה אותה גם כיום, כנשיאת בתי משפט השלום במחוז מרכז. עם שחרורה מהצבא לאחר 24 שנות עשייה פורייה, ידעה שתמשיך את דרכה בשירות הציבורי, והתפקידים השונים בהם שירתה, תרמו תרומה משמעותית למינויה לשופטת. הגם שסוגי התיקים והעבירות בין הערכאות שונים בתכלית, הכלים אותם רכשה בשירותה בפרקליטות הצבאית תורמים לה רבות.

המסר העיקרי של הנשיאה רון לקציני הפרקליטות הצבאית הוא שיש להפיק מהשירות ביחידה מה שאנחנו יכולים, ולצד זאת שנתרום באותה המידה. את הידע והניסיון המקצועי אותו אנחנו חובשים בשירות ביחידה לא ניתן לרכוש במקום אחר. הפרקליטות הצבאית מרכזת בה אנשים מצוינים, ועלינו לנצל את הכוח האנושי הרב של הפרקליטות הצבאית ללמידה ולהיתרמות. הפרקליטות הצבאית היא מקום מיוחד במינו גם מבחינת רוח הצוות והערבות ההדדית. כבוד הנשיאה רון מפצירה בקציני הפרקליטות הצבאית - "ליהנות מכל יום!"

תמונת הנשיאה רון בעת הראיון

אנו מודים לכבוד הנשיאה רון על הזמן שהקדישה לנו ועל תובנותיה מאירות העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.